

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome

Meistaru iela 10, Rīga, LV-1050, tālr. 27343432, e-pasts seplp@seplp.lv, www.seplp.lv

Rīgā, 31.03.2022. Nr. 1/6-3

Atzinums par 2022.gada 17.marta iesniegumu

Par LTV Ētikas komisijas lēmumu

2022.gada 17.martā sabiedrisko mediju ombuds saņēma iesniegumu, kurā tika izklāstīta situācija un uzdoti jautājumi par to, cik kvalitatīvi notiek lēmumu pieņemšana LTV Ētikas padomē, kā piemēru minot Ētikas komisijas lēmumu attiecībā uz I.Kozina sižetu raidījumā “Panorāma” 2022.gada 20.janvārī.

Laikā no 17.marta līdz 28.martam notika situācijas izvērtējums, pārbaudot iesniegumā minētos faktus un dažādus dokumentus, tika lūgtas LTV galvenās redaktore Sigītas Roķes un LTV programmu daļas vadītājas Janas Semjonovas atbildes uz ombuda jautājumiem par iesniegumā minētajiem faktiem un apstākļiem.

Izvērtējot iesniegumu, LTV sniegto informāciju, LTV saturu un dokumentus, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

konstatē:

[1] 17.martā saņemtajā iesniegumā, ko domubiedru grupas vārdā elektronisko mediju ombudam iesniedzis Iesniedzējs, izteikta kritiska attieksme par LTV reakciju uz mediju ētikas pārkāpumu. Iesniegumā izklāstīti notikušā apstākļi, kad LTV žurnālists Ilja Kozins, veidojot sižetu raidījumam “Panorāma” par pieminētā Gunāram Astram atklāšanas pasākumu, montāžas procesā bija pievienojis publikas ūjināšanas skaņu arī laikā, kad dziedātāja Ieva Akurātere izpildīja dziesmu “Manai tautai”. Patiesībā publikas ūjināšana konkrētās dziesmas izpildījuma laikā nebija notikusi. Iesniedzējs atzīmē, ka dziesma “Manai tautai” ir ieguvusi Atmodas himnas statusu, tāpēc cilvēku ūjināšana tās laikā izraisa vēl lielāku sašutumu attiecībā pret tiem, kas to atļāvušies dziesmas izpildījuma laikā.

[2] Iesniedzējs, kam ir liela pieredze televīzijas satura veidošanā, uzsver, ka divu ārējo skaņu avotu izmantošana ir komplicēts tehnisks paņēmieni, kas prasa papildu darbu un prasmes. Tāpēc Iesniedzējs izsaka pieņēmumu, ka sižeta autora nolūks bijis apmēlot kādu sabiedrības daļu

(ūjinātājus pasākuma laikā) un parādīt tos sliktākā gaismā.

[3] Nākamajā dienā, 21.janvārī raidījumā “Panorāma” publicēta atvainošanās, ko raidījumā nolasīja tā vadītāja Laura Vonda, pamatojot kļūdu sekojoši: “Atvainojamies par neatbilstīgu montāžu.” Kā raksta Iesniedzējs, viņš uzskata, ka šāda atvainošanās ir formāla, tā notika raidījuma 24 minūtē, turklāt pirms tam tika demonstrēts cits I.Kozina sagatavots sižets, kurā atspoguļota Valsts prezidenta E. Levita neētiska rīcība Latvijas valsts himnas atskaņojuma laikā nenoņemot platmali.

[4] Iesniedzējs informē, ka, nesaņemot skaidrojumu vai nosodošu attieksmi par notikušo no LTV vadības, vērsies ar iesniegumu LTV Ētikas komisijā. Minētais iesniegums ir pievienots iesniegumam ombudam. 2. februārī notika LTV Ētikas komisijas sēde un 9.februārī Iesniedzējam bija iespēja iepazīties ar tās protokolu. Iesniedzējs informē, ka LTV Ētikas komisija ar balsu vairākumu atzinusi pārkāpumu un ierosinājusi disciplinārlietu – I.Kozinam izteikta piezīme. Paralēli 4.februārī LTV Facebook kontā tika publicēta atvainošanās, ko Iesniedzējs vērtē kā tik “neskaidru un amorfu”, ka daļa komentāru par to attiecināti uz I.Kozina kolēģi, nevis I.Kozinu. LTV Ziņu dienesta sociālo mediju kontos šī atvainošanās netika publicēta, piebilst Iesniedzējs.

[5] Iesniedzējs vēstulē uzskaita, kādi ētikas pārkāpumi, viņaprāt, šajā situācijā pieļauti: notika manipulācija ar faktiem, I.Kozinam tika ļauts veidot sižetu par ētikas pārkāpumu, lai gan viņš pats tādu bija nesen pieļāvis, atvainošanās par sižeta sagrozīšanu bijusi formāla, tā nesaturēja nožēlu un netika izcelta sociālo mediju saturā; LTV vadība 24.janvāra direktorātā nav sniegusi savu viedokli par notikušo citiem LTV darbiniekiem. Tādējādi Iesniedzējs secina, ka LTV vadība šo neuzskata par būtisku pārkāpumu. Iesniedzējs savus argumentus papildina ar faktu, ka Ētikas komisijas sēde tika formāli apvienota ar Satura vērtēšanas padomi. Pēc Iesniedzēja domām, šajā sēdē dominēja vēlme notušēt notikušo, nevis pēc būtības un objektīvi to izvērtēt. Iesniedzējam nav pieņemams, ka Ētikas komisijas sēdē un balsojumā par pārkāpumu piedalījās arī I.Kozina tiešā vadītāja LTV Ziņu dienesta vadītāja Iveta Elksne, kas neatteicās no piedalīšanās lēmuma pieņemšanā ētisku apsvērumu dēļ.

[6] Iesniedzējs lūdz izskatīt minēto gadījumu un iniciēt vairākas izmaiņas: definēt obligātu administratīvo kārtību, kas LTV būtu jāievēro sarežģītu situāciju un aizdomu gadījumā, kad varētu būt pieļauts ētikas noteikumu pārkāpums; mainīt LTV Ētikas komisijas sastāvu, lai tajā nedominētu iestādes administrācija, bet gan cilvēki, kas ir izpelnījušies LTV darbinieku uzticību; fiksēt Ētikas komisijas sēžu audioierakstus; aicina pārskatīt LTV Ētikas komisijas pieņemto lēmumu par disciplinārsoda uzlikšanu I.Kozinam. Iesniedzējs noslēgumā citē Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma, 3. panta 3. un 4. daļu, vērsot uzmanību, ka, saskaņā ar likumu, sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un

pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus. Iesniedzējs uzskata, ka LTV pienākums ir precīzi un atbildīgi ievērot augstāk minētos likumā nostiprinātos principus un nekavējoties veikt pasākumus, lai jebkuri iespējamie žurnālistu ētikas noteikumu pārkāpumi tiktu izskatīti pēc iespējas ātrāk un objektīvāk.

[7] Iesniedzējs iesniegumam pievienojis divus pielikumus: 2022.gada 24.janvāra iesniegumu LTV Ētikas komisijai un 2022.gada 9.februāra LTV Ētikas komisijas protokolu. Tajā minēts, ka Ētikas komisija konstatē, ka I.Kozins pārkāpis LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1.punktu.

[8] Iepazīstoties ar iesniegumu, LTV saturu un dokumentiem, ombuds informācijas precizēšanai 22.martā nosūtīja LTV galvenajai redaktorei Sigitai Roķei un Programmu daļas vadītājai Janai Semjonovai vēstuli nr. Nr.1/6-5, uzdodot jautājumus par konkrēto gadījumu, tā izvērtēšanas procesu, LTV Ētikas komisijas darbu un tās lēmumu komunikāciju ar LTV darbiniekiem un sabiedrību.

[8] 2022.gada 28.martā tika saņemta LTV galvenās redaktores S.Roķes parakstīta atbilde uz vēstuli nr. Nr.1/6-5. Vēstulē paskaidrots, ka LTV Ētikas komisijas izveidošanas kārtību, sastāvu un darbību nosaka ar LTV valdes 02.07.2019. lēmumu Nr.19/1-12 apstiprinātais "Ētikas komisijas nolikums", kas pievienots vēstulei. Ētikas komisijas sastāvā ir Personāla daļas vadītājs, jurists, Mārketinga un komunikācijas daļas direktors, Programmu direktors, Satura redaktors, Raidījumu daļas direktors, Ziņu dienesta direktors un LSM galvenais redaktors, kā arī pēc nepieciešamības var tikt pieaicināts jebkurš cits LTV darbinieks. Ētikas komisijai sūdzības par iespējamām LTV darbinieku pieļautiem Rīcības un ētikas kodeksa pārkāpumiem var iesniegt jebkurš LTV darbinieks, kā arī jebkura cita fiziska un juridiska persona. Pieņemot lēmumus, Ētikas komisija izvērtē, vai ir pieļauts Rīcības un ētikas kodeksa pārkāpums, kā arī, ja ir, tad izvērtē vainu mīkstinošos vai pastiprināšos apstākļus, kā arī citus lietas apstākļus. Ētikas komisijas lēmumus pieņem ar vienkāršu balsu vairākumu. Ētikas komisija ir lemttiesīga, ja sēdē piedalās vairāk par pusi no komisijas locekļu skaita. Ētikas komisijas lēmumiem ir rekomendējošs raksturs, bet lēmumu par darbinieka disciplināru sodīšanu (ja tam ir pamats), pieņem LTV valde. LTV vēstulē skaidro, ka LTV satura profesionālās uzraudzības sistēma paredz regulāru satura kvalitātes izvērtēšanas procedūru Ētikas komisija un Satura profesionālās uzraudzības sistēma viena otru papildina, jo satura kvalitātes standarti ziņu žanrā ir patiesums, precizitāte un profesionālās ētikas ievērošana.

[9] Skaidrojot LTV rīcību komunicējot pārkāpumu I.Kozina 20.janvāra sižetā raidījumā "Panorāma", S. Roķe vēstulē pamato, ka tāds bijis LTV vadības lēmums, ka skatītājiem atvainojas un atbildību uzņemas Latvijas Televīzija kā uzņēmums, nevis žurnālists atsevišķi. Turklāt I.

Kozins skatītājiem atsevišķi atvainojās savos sociālo tīklu kontos.

[10] Komentējot jautājumu par Ziņu dienesta vadītājas dalību Ētikas komisijas sēdē un lēmuma pieņemšanā, LTV vēstulē skaidro, ka Ziņu dienesta vadītāja piedalījās lietas izskatīšanā, lai sniegtu informāciju par Ziņu dienestā jau veiktajām darbībām. Ziņu dienesta vadītājas lēmums šajā lietā nebija izšķirošs un neietekmēja kopējo komisijas lēmumu. LTV galvenā redaktore uzsver, ka turpmāk paredz rūpīgāk izvērtēt struktūrvienības piedalīšanos Ētikas komisijas balsojumā, ja tiek izskatīti jautājumi par vadītāja pakļautībā esošo darbinieku iespējamām pārkāpumiem.

[11] Komentējot, kāpēc LTV Ziņu dienests nevērsās Ētikas komisijā uzreiz pēc pārkāpuma, jo LTV Ētikas komisija izskatīja minēto gadījumu tikai pēc LTV darbinieka iesnieguma, LTV galvenā redaktore informē, ka Ziņu dienests jau bija pieņēmis lēmumus un rīkojies šajā lietā, gan atvainojoties skatītājiem, gan precizējot ziņu, gan veicot pārrunas ar darbinieku.

[12] Atbildot uz jautājumiem par LTV Ētikas komisijas darba kvalitāti, LTV piekrīt, ka būtu nepieciešams uzlabot LTV darbinieku iespējami pieļauto ētikas pārkāpumu izskatīšanas procedūru, tajā skaitā, Ētikas komisijas nolikumā nosakot tiesības arī pašai Ētikas komisijai ierosināt lietu izskatīšanu un papildinot Ētikas komisijas locekļu sastāvu ne tikai ar LTV struktūrvienību vadītājiem, bet arī ierindas darbiniekiem, kas ir savas jomas profesionāļi. Reaģējot uz jautājumu par Ētikas komisijas lēmumu caurskatāmību un pieejamību sabiedrībai, LTV galvenā redaktore piebilst, ka LTV ir gatava izskatīt jautājumu par turpmāku visu Ētikas komisijas pieņemto lēmumu publicēšanu LTV mājaslapā. Tāpat LTV izsaka gatavību šajos un citos jautājumos, kas saistīti ar ētikas pārkāpumu izskatīšanas procedūras uzlabošanu, sadarboties ar ombudu un uz klausīt ombuda ierosinājumus.

[13] Atbilde uz jautājumu, kāpēc atvainošanās paziņojumā nav pietiekami precīzi notikusi komunikācija par konstatēto profesionālās ētikas pārkāpumu, nav iekļauta LTV atbildē.

Iepazīstoties ar sniegto informāciju, LTV saturu, dokumentiem un argumentiem, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

secina:

[14] Iesniedzējs pamatoti vērsies pie sabiedrisko mediju ombuda, jo saskatījis trūkumus LTV Ētikas komisijas darbā un LTV vadības attieksmē pret profesionālās ētikas pārkāpumu ziņu raidījumā, kas var atstāt iespaidu uz sabiedrības uzticēšanos sabiedriskajiem medijiem un traucēt atklātas diskusijas par profesionālās ētikas jautājumiem veidošanos. Galvenie problēmjautājumi ir šādi: pirmkārt, LTV Ziņu dienests, konstatējot ētikas pārkāpumu, nav vērsies LTV Ētikas komisijā, tā radot neizpratni par ētikas pārkāpumu izvērtēšanas procesu LTV; otrkārt, komunikācija par pārkāpumu LTV saturā bijusi viegli pārprotama, jo nav precīzi nosaukta pārkāpuma būtība;

treškārt, LTV vadība nav informējusi LTV darbiniekus par savu rīcību šāda pārkāpuma gadījumā un sniegusi tā vērtējumu; ceturtkārt, Ētikas komisijas sēdē par darbinieka pārkāpumu balsojusi arī tiešā vadītāja.

[14] LTV Ētikas komisija ir pieņēmusi pamatotu lēmumu par ētikas pārkāpumu 20.janvāra raidījuma sižetā, ko gatavojis I.Kozins, precīzi nosakot, ka pārkāpts LTV Rīcības un ētikas kodeksa 4.1.1.punkts “Faktus izklāstīt skaidri un objektīvi bez falsifikācijas un auditorijas maldināšanas. Atzīt un labot faktu kļūdas bez kavēšanās”. LTV Ētikas komisija, konstatējot nopietnu ētikas kodeksa pārkāpumu, pieņēmusi lēmumu ierosināt LTV valdei lemt par disciplinārlietas ierosināšanu.

[15] Pozitīvi vērtējams fakts, ka LTV Ziņu dienests ir ātri konstatējis ētikas pārkāpumu un pats operatīvi publicējis atvainošanos jau nākamajā raidījuma “Panorāma” izlaidumā 21. janvārī. Tomēr pēc atvainošanās teksta raidījumā “Panorāma” nav skaidri saprotama ētikas pārkāpuma būtība. I.Kozins publicējis atvainošanos savā privātajā Twitter kontā un arī tajā nav tieši un nepārprotami minēts ētikas pārkāpums un tā būtība.

Ievērojot secināto, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

atzīst:

[16] LTV Ziņu dienests ir laikus konstatējis ētikas pārkāpumu 2022.gada 20.janvāra raidījuma “Panorāma” sižetā par Gunāra Astras pieminēja atklāšanu. LTV Ziņu dienesta rīcība, konstatējot ētikas pārkāpumu, kopumā bijusi atbilstoša profesionālajai praksei, kas, cita starpā, ietvēra arī pārrunas ar konkrēto darbinieku, lai novērstu līdzīgus pārkāpumus. LTV Ziņu dienests nav rosinājis LTV Ētikas komisiju izskatīt šo pārkāpumu, izraisot citu LTV darbinieku neizpratni un radot šaubas par patiesu gatavību atzīt profesionālās ētikas pārkāpumu.

[17] Ētikas pārkāpuma komunikācija raidījumā “Panorāma” 2022.gada 21.janvārī ir bijusi neprecīza un neskaidra. LTV nav pietiekami komunicējis par šo gadījumu arī citos informācijas kanālos, padarot ētikas jautājuma komunikāciju atsvešinātu. Šī gadījuma komunikācijā nav pietiekami izmantotas digitālajai komunikācijai raksturīgā iespēja precīzi uzrunāt dažādas auditorijas grupas un individualizēt komunikāciju. Piemēram, uzdodot sižeta autoram I.Kozinam izveidot īsu video ar skaidrojumu un atvainošanos.

[18] LTV Ētikas komisija pēc iesnieguma saņemšanas atbilstoši novērtējusi pārkāpumu. Disciplinārlietas ierosināšana un piezīmes izteikšana atbilst darbinieka pārkāpumam. Nav nepieciešams veidot papildu administratīvo procedūru un vēlreiz izskatīt šo gadījumu, kā to rosina Iesniedzējs.

[19] Nav pieņemams, ka Ētikas komisijas sēdē, kurā izskatīts konkrētais pārkāpums, balsojumā

piedalījusies darbinieka tiešā vadītāja, tādējādi radot aizdomas par Ētikas komisijas pieņemtā lēmuma objektivitāti.

Ievērojot atzīto, Latvijas elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds Anda Rožukalne

ierosina:

[20] Parādot atbildīgu attieksmi pret jebkuru profesionālās ētikas pārkāpumu, papildināt LTV Rīcības un ētikas kodeksa 8.daļu ar nosacījumu, ka visi mediju organizācijā konstatētie profesionālās ētikas pārkāpumi tiek izskatīti Ētikas komisijas sēdē.

[21] Iekļaut LTV Ētikas komisijas sastāvā dažādu jomu profesionāļus, kas nepārstāv LTV struktūrvienību vadītājus un kurus darbam ētikas komisijā izvirza LTV darbinieki.

[22] LTV valdei izveidot kārtību, kā LTV darbinieki un skatītāji tiek informēti par konstatētajiem profesionālās ētikas pārkāpumiem. Galvenajai redaktorei rosināt izveidot formātu, ar kura palīdzību sniegt informāciju un veicināt diskusiju par dažādiem, ar profesionālo ētiku saistītiem jautājumiem. Nodrošināt LTV Ētikas komisijas lēmumu publicēšanu LTV mājas lapā, tā nodrošinot darbības caurskatāmību un veicinot sabiedrības medijpratību.

[23] Lai nodrošinātu atklātu un precīzu komunikāciju par profesionālo ētiku, LTV Mārketinga un komunikācijas daļai izveidot efektīvu profesionālās ētikas problēmjautājumu un LTV Ētikas komisijas konstatēto pārkāpumu un profesionālās ētikas jautājumu komunikācijas plānu un formātus, iekļaujot arī žurnālistu, redaktoru un producentu, kā arī citu satura veidošanā iesaistīto darbinieku komunikāciju par ētikas dilemmām un pārkāpumiem, ja tie konstatēti.

[24] LTV Ētikas komisijas nolikumu papildināt ar rīcību gadījumos, kad Ētikas komisija izskata iespējamus profesionālās ētikas pārkāpumus, kuros iesaistīti konkrētu komisijas locekļu padotie vai struktūrvienības kolēģi. Proti, šādos gadījumos komisijas loceklim ir jāizvirza prasība sevi no balsošanas atstādināt un balsošanā nepiedalīties.

Latvijas sabiedrisko elektronisko plašsaziņas
līdzekļu ombuds

(*paraksts*)*

Anda Rožukalne

*DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU